

Referat fra møde i Faglig Referencegruppe tirsdag d. 27. september 2022

kl. 11.00-15.30

Mødet blev afholdt i konferencesalen på Tolderlundsvej 3, 5000 Odense C.

Deltagere

Isabelle Navarro Vinten, Miljøstyrelsen (MST) – Vicedirektør, mødeleder
Hans Sanderson, Aarhus Universitet – Oplægsholder (på Skype)
Martin Hansen, Aarhus Universitet - Oplægsholder (på Skype)
Gitte Blicher-Mathiesen, Aarhus Universitet - Oplægsholder
Poul Vejby Sørensen, Bæredygtigt Landbrug
Jørgen Evald Jensen, Bæredygtigt Landbrug
Janne Sommer Nielsen, Center for klima og erhverv
Lisbeth Jess Plesner, Dansk Akvakultur
Claus Vangsgård, DANVA
Walter Brüsck, Danmarks Naturfredningsforening (på Skype)
Henning Mørk Jørgensen, Danmarks Naturfredningsforening (på Skype)
Lars Brinch Thygesen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Kurt Møller, Danske Regioner (på Skype)
Helge Danneskiold-Samsøe, Danske Vandløb
Ib Walther Jensen, Danske Vandløb
Knud Thonke, Danske Vandløb
Birgitte Skou Cordua, Miljøministeriets departement (på Skype)
Henry Damsgaard Lang, Miljøministeriets departement
Kirsten Vielwerth, Miljøministeriets departement
Lene Carpentier, Miljøministeriets departement (på Skype)
Rukhsar Asif, Miljøministeriets departement
Anders Christian Erichsen, DHI – Oplægsholder
Jørn Rasmussen, Fair Spildevand
Bertel Nilsson, GEUS – Oplægsholder
Maria Hald, Grøn udvikling og ny viden
Morten Horsfeldt Jespersen, KTC
Jens Erik Ørum, Københavns Universitet
Helge Lorenzen, Landbo Syd
Marie Østergaard, Landbrug & Fødevarer
Jakob Qvortrup Christensen, MST, Hav- og Vandmiljø
Jane Hansen, MST, Hav- og Vandmiljø - Kontorchef
Kim lemming, MST, Hav- og Vandmiljø - Funktionsleder
Lidde Bagge Jensen, MST, Hav- og Vandmiljø - Kontorleder
Mai Løbner Andersen, MST, Hav- og Vandmiljø - Referent
Maj-Britt Bjergager, MST, Hav- og Vandmiljø - Funktionsleder
Peter Kaarup, MST Østjylland – Kontorleder
Rune Noer Nøttrup, MST, Hav- og Vandmiljø
Stig Eggert Pedersen, MST Fyn – Funktionsleder
Mia Rohde Nielsen, Rambøll
Niklas Jørgensen, Rådet for Grøn Omstilling (på Skype)
Søren Laurentius Nielsen, Tænketanken Hav

Punkt 1) Velkomst

Isabelle Navarro Vinten (MST) bød velkommen og præsenterede dagens program bestående af projektpræsentationer, en statusopgørelse af høringssvarene til VP3 og en gennemgang af evalueringen af møderne i Faglig Referencegruppe.

Der blev gjort opmærksom på, at møderne tidligere har startet 15 minutter over hel, så det passer med togene, og at dette vil blive genindført.

Ad 2) Second opinion

Stig Eggert Pedersen (MST) introducerede projektet. Projektet gennemføres som et samarbejde med en række institutioner (DHI, AU, DTU AQUA, KU og COWI) med DHI som projektleder.

Anders Christian Erichsen (DHI) præsenterede projektet. Der henvises – også for de øvrige oplæg – til de udsendte slides fra mødet.

Ib Walther Jensen (Danske Vandløb) spurgte til risikoen for brinkerrosion, og hvorvidt sandfang er en del af det præsenterede projekt. Han spurgte yderligere til effekten af efterafgrøder set ift. såning af vintersæd. Anders Christian Erichsen (DHI) svarede, at ift. sandfang bygges der videre på den viden, som bl.a. Hans Estrup har indsamlet. Ift. effekten af efterafgrøder svarede han, at det ikke er noget der ses på i projektet, hvor man ser på tiltag, som har effekt med det samme. Peter Kaarup (MST) supplerede med, at emnet vil blive kommenteret under dagsordenspunkt 4, Måling af udledninger og effekt af virkemidler.

Ad 3) Pause

Ad 4) Måling af udledninger og effekt af virkemidler

Isabelle Navarro Vinten (MST) introducerede projektet, og Peter Kaarup og Gitte Blicher-Mathiesen (AU) præsenterede projektet.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) havde før mødet kontaktet Miljøstyrelsen vedrørende hhv. en efterspørgsel på information angående tallene og begreberne bag målopfyldelse, som beskrevet i vandrammedirektivet, og udfordringerne forbundet med spildevand. Desuden havde Bæredygtigt Landbrug på sidste møde i Faglig Referencegruppe spurgt til effekten af efterafgrøder. På baggrund af denne henvendelse blev emnet om målinger af udledninger og effekten af virkemidler taget op i Faglig Referencegruppe.

Marie Østergaard (Landbrug & Fødevarer) spurgte ift. regnvandsbetingede udledninger, om usikkerheden er større for større udledninger. Peter Kaarup (MST) svarede, at man generelt har den bedste viden om de største udledninger, hvor der kan foreligge målinger, eller modelgrundlaget er opdateret.

Jørgen Evald Jensen (Bæredygtigt Landbrug) spurgte om de udløb, som ikke indrapporteres, også indgår i projektet og bemærkede, at der er mange udledninger, som ikke indmeldes, hvilket må medføre en underestimering. Peter Kaarup (MST) svarede, at MST anvender de data, der indberettes fra kommuner og forsyninger, og det er kommunerne, som har ansvaret for indberetningerne.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) kommenterede, at man bør se på koncentrationer af næringsstoffer snarere end totale mængder. Peter Kaarup (MST) svarede, at såvel vandføring som koncentrationer af de stoffer, man måler på, skal indgå i en opgørelse af udledningerne for at få det fulde billede af udledningen af næringsstoffer.

Ib Walther Jensen (Danske Vandløb) bemærkede, at der er mest interesse i perioden fra 1. marts og frem fremfor totalforløbet for et år, og at det vigtigste er at se på, hvornår udvaskningen har en betydning for algeopblomstringen. Blicher-Mathiesen (Aarhus Universitet) svarede, at der ses på sæsonfordelingen i det projekt, DHI præsenterede tidligere på mødet.

Helge Lorenzen (Landbo Syd) spurgte til efterafgrødernes effekt. Gitte Blicher-Mathiesen (Aarhus Universitet) svarede, at der er dokumenteret en effekt af efterafgrøder, men også at der kan ses en variation i effekten. Peter Kaarup (MST) supplerede, at der ses en effekt af efterafgrøder, særligt i situationer med store afstrømninger med store udledninger til følge.

Isabelle Navarro Vinten (MST) præciserede afslutningsvist, at præsentationen havde til formål at give større transparens på området, og det formål anses som opnået. Hensigten med præsentationen er at give indsigt i den overvågning, som udføres på oplandsniveau. Hun informerede om, at der vil være udviklingsprojekter, som samler op på noget af det, som blev bragt op.

Ad 5) Tilpasning af modelgrundlag, sammenhæng grundvand-overfladevand v. Bertel Nilsson, GEUS

Kim Lemming (MST) introducerede, og Bertel Nilsson (GEUS) præsenterede projektet.

Knud Thonke (Danske Vandløb) spurgte, om man på sigt vil kunne forudsige, om der kommer grundvand til visse vandløb, idet udtørring af vandløb er en barriere for, at disse kan opnå god økologisk tilstand. Bertel Nilsson (GEUS) svarede, at det er muligt at regne scenarier ud og forudsige, hvilke vandløb ikke vil udtørre pga. grundvandstilførsel.

Poul Vejby Sørensen (Bæredygtigt Landbrug) spurgte, om det er muligt at sige noget om grundvandsstandens udvikling. Bertel Nilsson (GEUS) svarede, at dette ikke er muligt nu, men vil blive muligt på sigt. Isabelle Navarro Vinten (MST) supplerede, at den mulighed ikke er afspejlet i det pågældende projekt, men indgår som en del af grundvandskortlægningen. Jakob Qvortrup Christensen (MST) uddybede, at udviklingen af grundvandsstanden er geologisk afhængig og vil variere over år og sted.

Ad 6) Undersøgelse af MFS i slam fra renseanlæg

Jane Hansen (MST) introducerede, og Martin Hansen (AU) præsenterede projektet.

Marie Østergaard (Landbrug & Fødevarer) spurgte om de stoffer, som er omfattet af projektet, er dem med kendt skadevirkning, eller om det er de stoffer, man finder på rensningsanlæggene. Martin Hansen (AU) svarede, at projektet omfatter de stoffer, man finder, hvoraf nogle bl.a. er medicinrester.

Mia Rhode Nielsen (Rambøll) spurgte, hvorvidt man kobler stofferne til eventuelle kemiske egenskaber eller ser på stoffernes mobilitet. Jane Hansen (MST) svarede, at resultaterne af projektet skal indgå i et projekt om fremtidens slamhåndtering. Maj-Britt Bjergager (MST) supplerede, at det opfølgende projekt vil involvere en risikovurdering af visse af de stoffer, man har fundet i dette projekt.

Ad 7) Undersøgelse af lægemidler i vandmiljøet v. Hans Sanderson, AU

Jane Hansen (MST) introducerede, og Hans Sanderson (AU) præsenterede projektet.

Ib Walther Jensen (Danske Vandløb) bemærkede, at det næste skridt må være at foretage *non-target* analyser på drikkevand. Isabelle Navarro Vinten (MST) svarede, at drikkevand ligger uden for projektet. Hans Sanderson supplerede med, at det efter hans erfaring ikke er muligt at bestemme eventuelle sundhedseffekter af medicinrester i drikkevandet, da der er tale om blandinger af stoffer.

Isabelle Navarro Vinten (MST) informerede afslutningsvist om, at Miljøstyrelsen har haft fokus på pesticider i drikkevand og er i den forbindelse næsten færdige med *target*-analyser.

Ad 8) Status for høring af VP3

Isabelle Navarro Vinten (MST) informerede kredsens om status for Miljøstyrelsens arbejde med høringen af den tredje generation vandområdeplaner og berettede, at Miljøstyrelsen har læst og forholdt sig til alle de indkomne høringssvar. Der blev informeret om, at der vil blive udarbejdet et offentligt tilgængeligt høringssnotat, hvori det vil være muligt at se, hvordan Miljøstyrelsen og Miljøministeriets departement har forholdt sig til høringssvarene.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) kommenterede, at det er Miljøstyrelsen og Miljøministeriets departement, som er ansvarlige for de nuværende planer, og at det efter hans mening ville være relevant med en instans, som ikke er inhabil. Isabelle Navarro Vinten (MST) svarede, at Miljøstyrelsen og departementet ikke er inhabile og forklarede, at denne høringsproces er standard for denne type planer. Hun understregede,

at høringen var en mulighed for interessenter for at komme med kommentarer til vandområdeplanerne, og at der vil være fuld transparens, når notatet offentliggøres.

Lars Brinch Thygesen (Dansk Sportsfiskerforbund) tilføjede, at mange indsatser beskrevet i vandområdeplanerne skal behandles efter vandløbsloven, og at man har klageret, hvis man opfylder betingelserne.

Ad 9) Evalueringen af møderne i Faglig Referencegruppe

Isabelle Navarro Vinten (MST) informerede om Miljøstyrelsens evaluering af møderne i Faglig Referencegruppe, som blev igangsat i forbindelse med opdateringen af gruppens kommissorium. Kommissoriet findes her: [Kommissoriet for Faglig Referencegruppe](#). Isabelle Navarro Vinten (MST) kvitterede for de indsendte evalueringssvar og informerede om, at Miljøstyrelsen har forholdt sig til det indsendte, hvoraf størstedelen blev karakteriseret som opbyggeligt og konstruktivt.

I forbindelse med muligheden for at foreslå emner til fremlæggelse i Faglig Referencegruppe foreslog Knud Thonke (Danske Vandløb), at gruppen ser på klimaindflydelsen på vandløb og spurgte, hvorvidt der findes en arbejdsgruppe, som arbejder med klimaændringernes indflydelse og en eventuel opdatering af vandløbsloven. Til dette svarede Isabelle Navarro Vinten (MST), at der ikke på nuværende tidspunkt findes en sådan arbejdsgruppe, og at arbejdet med klimaændringer umiddelbart falder uden for Faglig Referencegruppe. Hun uddybede, at indkomne forslag til emner i videst muligt omfang kobles til de projekter, der er i gang i Miljøstyrelsen.

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) opfordrede til, at der afsættes tid på møderne til, at deltagerne kan snakke på tværs og vidensudveksle, samt at der afsættes tid til præsentation af projekter, som ligger ud over de projekter, som Miljøstyrelsen igangsætter. Isabelle Navarro Vinten (MST) svarede, at Miljøstyrelsen gerne stiller viden til rådighed og arbejder for at sætte emner på dagsordenen, som er relevante for diskussionen i Faglig Referencegruppe. Hun uddybede, at Miljøstyrelsen i den forbindelse gerne i højere grad tilrettelægger dagsordenen, så tværgående synspunkter får taletid, men at drøftelsens forløb er noget mange kan bidrage til.

Lars Brinch Thygesen (Dansk Sportsfiskerforbund) supplerede med en henvisning til, at der i Blåt Fremdriftsforum er mulighed for at tage de politiske diskussioner.

Ad 10) Eventuelt og afrunding

Eventuelt

Jørn Rasmussen (Fair Spildevand) spurgte til sin henvendelse til Miljøstyrelsen af den 8. september 2022 angående muligheden for, at landmand Knud Jeppesen kan holde oplæg om spildevand for Faglig Referencegruppe. Isabelle Navarro Vinten kvitterede for hans henvendelse og meddelte, at han kunne forvente svar snarest.

Afrunding

Isabelle Navarro Vinten takkede for de gode oplæg og drøftelser og orienterede om, at næste møde i Faglig Referencegruppe vil blive afholdt den 18. januar 2023. I forlængelse af opfølgningen på evalueringen orienterede Isabelle Navarro Vinten om, at der i god tid før næste møde vil blive udsendt forslag til projekter til præsentation med mulighed for, at medlemmerne af Faglig Referencegruppe kan pege på projekter, som ønskes præsenteret. Derudover tilføjede hun, at status for Second Opinion også vil være på programmet til næste møde, idet Faglig Referencegruppe udgør den faglige følgegruppe for projektet.